

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра українознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філософського
факультету
Іван КАРПЕНКО

“30” серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МУЗЕЄЗНАВСТВО**

рівень вищої освіти: перший бакалаврський
галузь знань: 03 Гуманітарні науки
спеціальність: 034 культурологія
освітня програма: Урбаністичні студії
вид дисципліни: за вибором
факультет: філософський

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «21» червня 2024 р., протокол № 11

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Наталя АКСЬОНОВА канд. іст. наук, доцент кафедри українознавства філософського факультету

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства
Протокол від «24»_червня_ 2024 р. № 12

В.о. зав. кафедри українознавства

Наталя АКСЬОНОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Урбаністичні студії»

Гарант освітньо-професійної

програми «Урбаністичні студії»

Дмитро ЧОРНИЙ

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету
Протокол від «19»_червня_ 2024 року № 10

Голова науково-методичної комісії

Сергій ГОЛКОВ

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Музеєзнавство» укладено відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми «Урбаністичні студії» спеціальності 034 «Культурологія».

1.Опис навчальної дисципліни

1.1 Метою спеціального курсу є розкриття сутності музеєзнавства як спеціальної галузі знання, його теорії й історії становлення та розвитку

1.2 Основними завданнями вивчення дисципліни є:

формування знань з дисципліни музеєзнавства як цілісної системи суспільної науки, що вивчає процеси збереження соціальної інформації, пізнання і передачі знань і емоцій за допомогою музейних експонатів;

опанувати організаційними засадами управління в музейних установах;

встановити коло об'єктивних закономірностей, які відносяться до процесів накопичення і збереження соціальної інформації, пізнання і передачі знань, традицій, уявлень та емоцій під впливом музейних предметів, до процесів виникнення, розвитку і суспільного функціонування музею, музейної справи;

розуміння поліваріантності історичного моделювання суспільно-політичних процесів, формування принципів наукового мислення, основ дослідницької діяльності в музейних установах;

виховання у студентів національно-державного мислення та почуття історичної пам'яті шляхом дослідження музейної справи;

удосконалення вмінь і навичок студентів висловлювати і аргументувати свою думку шляхом усних виступів, письмового викладу матеріалу, розв'язання тестових завдань.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти здатностей відповідно до ОПП «Урбаністичні студії»:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність працювати автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Формування наступних **фахових компетентностей**:

ФК 3. Здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів;

ФК 5. Знати основи теорії та історії урбаністики, сучасних тенденцій формування та розвитку міського простору;

ФК 10. Мати навички самостійної роботи з феноменами культури та культурними інституціями, з дослідницькою літературою;

ФК 11. Мати навички зі створення і менеджменту проектів у міському середовищі;

ФК 13. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.;

ФК 14. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

1.3 кредити 3

1.4 годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
24 год.	2 год
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	6 год
Лабораторні заняття	
год.	
Самостійна робота	
54 год.	82 год

1.6 Заплановані результати навчання

Після засвоєння курсу здобувачі вищої освіти мають досягти наступних програмних результатів навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Урбаністичні студії»

ПРН 1. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження;

ПРН 2. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію;

ПРН 3. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефхівцями;

ПРН 4. Створювати культурні проекти, проводити фахову діяльність у сфері культури;

ПРН 6. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту;

ПРН 7. Демонструвати знання з основних теоретичних напрямів, шкіл, концепцій, теорії і філософії культури;

ПРН 8. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій;

ПРН 9. Демонструвати комплексне розуміння міської структури і пов'язаних із нею проблем місцевого самоврядування, міського адміністрування та планування, збереження міської історії та культури;

ПРН 10. Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань;

ПРН 12. Уміти систематизувати та класифікувати знання з теорії та історії міського простору, писати культурологічні тексти;

ПРН 13. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження;

ПРН 14. Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія становлення музеїв

Тема1. Музеєзнавство як наукова дисципліна

Об'єкт, предмет і метод музеєзнавчої науки. Базові поняття музеєзнавства. Структура музеєзнавчої науки. Роль і соціальні функції музею. Проблематика сучасного музеєзнавства. Музеєзнавство в системі наук. Напрями науково-дослідницької діяльності музею.

Тема 2. Зародження і розвиток музеїв

Домузейне збиральництво у первісному суспільстві, давньому Єгипті і Китаї, Греції та Римі. Колекціонування та виникнення музеїв. Музей у XVII ст. і в епоху Просвітництва. Музейна справа у кінці XVIII – першій половині XIX ст. Домузейні форми нагромадження та використання пам'яток історії та етнографії. Початки музейництва.

Тема 3 Музеї і музейна справа в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.

Виникнення перших музеїв на території сучасної України. Університетські музеї в Україні у XIX ст. Художні музеї. Технічні музеї.

Тема 4 Зміна концепції музеїв у другій половині XX ст.

Музейний бум у післявоєнній Європі, розширення музейної мережі. Поява музеїв нового типу: музефікування кварталів і міст. Виникнення екомuzeїв, поширення мережі скансенів. Розвиток мережі технічних музеїв. Нові технології в музейному будівництві. Вашингтонська і Венеціанська хартії. Кодекс музейної етики. Діяльність міжнародних організацій із музейної проблематики.

Тема 5 Музейна справа в Україні у часи незалежності.

Розвиток вітчизняного музеєзнавства та музейної справи у 90-х рр. XX ст. Музейна мережа України. Сучасне українське законодавство щодо пам'яток історії культури. Закон України «Про музеї та музейну справу».

Розділ 2. Принципи організації музейної справи

Тема 1 Класифікація музейних установ.

Типи та профілі музеїв. Музеї історичного профілю. Краєзнавчі музеї. Меморіальні музеї. Музеї природничо-історичного профілю. Музеї інших профілів. Музеї на громадських засадах.

Тема 2. Фонди музею, їх комплектування

Музейне зібрання, музейні фонди, музейна колекція. Поняття музейної колекції. Типи музейних колекцій. Склад фондів музею за значенням та юридичним становищем. Структура фондів музею. Методика вивчення музейних предметів. Організація роботи з комплектування фондів музеїв. Поняття «комплектування фондів». Зберігання фондів.

Тема 3. Наукове проектування музейної експозиції

Експозиційно-виставкова діяльність музеїв. Поняття «Тематико-експозиційний план». Поняття «музейна експозиція», «музейний експонат» та «експозиційні матеріали», «експозиційна зала». Принципи і методи побудови експозицій музеїв. Наукове проектування експозиції та його етапи. Особливості експозицій різних груп музеїв. Поняття «архітектурно-художньої концепції експозиції».

Тема 4. Екскурсійна робота в музеї

Музейна екскурсія як складова частина програми екскурсійного обслуговування. Особливості проведення екскурсій в музеях. Вимоги до екскурсовода. Основні методичні прийоми проведення музейних екскурсій. Методика побудови і проведення екскурсії. Музей та відвідувач. Форми масової роботи: лекції, бесіди, клуби за зацікавленням тощо. Освіта в контексті музейної експозиції.

Тема 5. Музейний менеджмент

Принципи утворення штатного розпису музею. Джерела фінансування та видатки музеїв. Стратегії менеджменту музейної сфери.

Тема 6 Музейний маркетинг

Маркетові стратегії в музейній справі. Музейний PR. Взаємодія музеїв з туристичними фірмами. Інноваційні методи роботи з відвідувачами. Реклама музейних установ. Музеї та екскурсійно-туристичний рух. Основні показники відвідуваності музеїв держав. Тенденції функціонування музейних установ.

Тема 7. Музей як соціокультурний інститут.

Освітньо-виховна робота музеїв. Музейна педагогіка як наукова дисципліна. Музейна комунікація та проблема її ефективності. Застосування принципу мережного партнерства в музейній діяльності. Міжнародні мережні організації. Пріоритетні напрями та завдання розбудови національної музейної мережі. Нові технології у музейній педагогіці. Інші види і форми навчально-виховної роботи. Проблема освітньої специфіки музею. Цільова музейно-педагогічна програма Інноваційні форми роботи музеїв. День музеїв.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
о		л	п	лаб	інд	ср		го	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ I Історія становлення музеїв												
Тема 1. Музеєзнавство як наукова дисципліна	12	2				5	8					8
Тема 2. Зародження і розвиток музеїв	16	2				7	8					8
Тема 3. Музейна справа у XIX – початку XX сторіччі	14	2	2			8	8					8
Тема 4. Зміна концепції музеїв у другій половині XX ст.	12	2	2			8	8					8
Тема 5. Музейна справа в Україні у часи незалежності	9	2				7	8					8
Разом за розділом 1	42	10	4			35	40					40
Розділ 2 Принципи організації музейної справи												
Тема 1 Класифікація музеїв	6	2				4	6					6
Тема 2 Фонди музею	7	2				5	8		2			6
Тема 3. Наукове проектування музейної експозиції	15	2	2			5	8		2			6
Тема 4. Музейна екскурсія	15	2	2			5	6					6
Тема 5 Музейний менеджмент		2				10	6					6
Тема 6 Музейний маркетинг	15	2	2			10	8		2			6
Тема 7 Музей як соціокультурний феномен	20	2	2			10	8	2				6
Разом за розділом 2	32	14	8			16	50	2	6			42
Усього годин	90	24	12			54	90	2	6			82

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден	заоч
1	Формування основ наукового підходу до музейної справи	2	-
2	Музейництво у першій половині XIX ст.	2	-
3	Музейна справа у другій половині XIX – на початку XX ст.	2	-
4	Організація музейної справи у тоталітарних державах	2	2
5	Концептуальні та організаційні новації в музейному світі в другій половині XX ст.	2	2
6	Нові інформаційні технології в сучасних музеях	2	2
	Разом	12	6

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден	заоч
1	Підготовка до семінарських занять. Організаційно-методична робота з пошуку літератури, опрацювання літератури і джерел	24	20
2	Створення звіту про роботу сайту музею за вибором здобувача/ки	10	10
3	Ознайомлення з функціонуванням окремого музею		10
4	Підготовка до заліку	20	42
	Разом	54	82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і здобувачами вищої освіти, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до здобувача, а також самостійної та індивідуальної роботи здобувача. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:
  - словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
  - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
  - практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).
2. За організаційним характером навчання:
  - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
  - бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Дисципліна передбачає використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (дебати, мозковий штурм, лекції з використанням інтерактиву, методи оцінювання і самооцінювання, планування та інші). З-поміж традиційних методів використовуються: 1). Пояснювально-ілюстративний метод – здобувачі вищої освіти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, здобувачі вищої освіти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Застосовується для передачі великого масиву інформації. 2). Метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, викладач, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення

поставленого завдання. 3). Частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом викладача, або на основі евристичних програм і вказівок.

Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється викладачем або самими здобувачами вищої освіти на основі роботи над програмами і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується на семінарах. 4). Дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу здобувачі вищої освіти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виконують інші дії пошукового характеру. Ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільше повно під час підготовки нової екскурсії. Серед активних методів використовуються практичні вправи, у процесі виконання яких здобувачі вищої освіти опановують прийомами показу й розповіді.

Крім того вивчення курсу базується на використанні комунікативних методів, що охоплюють методи й процедури контакту здобувачів з безпосереднім джерелом знань (стейхолдером, громадським активістом тощо). Комунікативні методи поділяються на пасивні й активні: у перших провідна роль належить викладачеві методики, вчителю етики (здобувач/ка лише фіксує зміст лекції, протоколює дії викладача тощо); в активних методах ініціатива належить здобувачам, які активно контактують з викладачами (мозковий штурм, круглий стіл, ділові ігри) та індивідуальні методи (інтерв'ювання, вільний діалог, експертні ігри). Активно використовуються текстологічні методи, що включають методи набуття знань із фахових документів (Конвенцій, Законів, державних програм тощо) і фахової літератури (монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, науково-методичних статей тощо).

8. Методи контролю

Контроль здійснюється за рейтинговою системою. Зміст курсу поділений на 2 змістовних розділи. Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань під час виконання самостійної роботи здобувачів;

- контроль та оцінювання вмінь проводити самостійні наукові дослідження та презентувати їх із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

Оцінювання з курсу «Музеєзнавство» ґрунтується на **принципах академічної доброчесності**. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись принципу академічної доброчесності відповідно до ст. 42 Закону «Про освіту» та положення ХНУ імені В. Н. Каразіна <https://karazin.ua/korisna-informatciia/akademichna-dobrochesnist-1/>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Критерії оцінювання навчальних досягнень під час семінарських занять

7 балів. Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому наукову літературу

6 балів. Загалом вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

5 балів Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією.

4 бали. При висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

3 бали. Оцінюється робота здобувача/ки, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

2 бали. Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

1 бал. Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, не відповідає на запитання.

0 балів. Несамостійно виконана робота, використання штучного інтелекту.

Критерії оцінювання робіт з самостійної роботи здобувачів:

Критерієм оцінки самостійної роботи є наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту есе із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку і посилань на джерела.

11 балів – робота виконана на високому теоретичному рівні, містить всебічний аналіз пам'ятки, має власне прикладне дослідження з обраної теми і добре обґрунтовану авторську позицію.

9-10 балів – має незначні недоліки з питань теоретичного обґрунтування теми, оперує прикладними дослідження з предмету обраної теми, авторська позиція обґрунтована не досить послідовно.

7-8 балів – не містить критичного аналізу пам'ятки, містить помилки з оформленні науково-довідниковому апарату.

5-6 балів – робота має компілятивний характер, авторська позиція не обґрунтована.

3-4 бали – робота оформлена недбало, список літератури відсутній.

1-2 бали – у роботі не викладено більшості питань, допущені істотні помилки.

0 балів – плагіат, використання штучного інтелекту, несамотійно виконана робота.

Вміст залікових питань і оцінювання відповідей на заліку:

Залікова робота проходить у вигляді тесту. Кожне теоретичне питання важить 2 бали, загальна кількість питань 20.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати **не менше 10 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												залік	Сума	
Розділ 1					Розділ 2							Разом	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	60		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності впродовж семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Вступ до музеєзнавства і пам'яткознавства: навч. посіб. / за наук. ред. О. М. Гончарової, С. Ж. Пустовалова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 490 с
2. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Переклад з німецької Х. Назаркевич, О. Лянґ, В. Лозинського. Львів: Літопис, 2005. 632 с.
3. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. Посібник. Івано-Франківськ, 2005. 64 с.
4. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 428 с.
5. Салата О. О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник / О.О. Салата Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.
6. Терський С. В., Савченко О. О. Історія музейної справи та охорони культурної спадщини в Україні: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 260 с
7. Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеєзнавство. Навч. посібник для дистанційного навчання. Київ: Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна", 2007

Допоміжна література

1. Catalogue of cultural property stolen from Ukrainian state museums, reserves, institutions and private collections (1999–2009) / Editors: M.Yu. Shandruk, O. V. Yurchenko-Mukyta, M-ry of Culture and Tourism of Ukraine, State Service for Control over Transfer of Cultural Valuables across the State Borders of Ukraine. Kyiv, 2010. 102 p : il.
1. Grete Swensen & Laima Nomeikaite (2019) Museums as narrators: heritage trails in a digital era, Journal of Heritage Tourism, 14:5-6, 525-543,

2. Археологія, музеєзнавство, пам'яткознавство: освітній та дослідницький аспекти: зб. наук ст. Київ: Центр палеоетнологічних досліджень, 2019, 222 с
3. Базелюк В. Видовий та безпосередній об'єкти знищення, руйнування або пошкодження пам'яток – об'єктів культурної спадщини та самовільного проведення пошукових робіт на археологічній пам'ятці. *Вісник прокуратури*. 2010. № 9. С. 71–77.
2. Банах В., Барановська Н. Експозиційна робота музеїв : навчальний посібник. Львів: Логос, 2018. 175 с.
4. Бойко Л. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури як об'єкт наукових досліджень. *Вісник Книжкової палати*. 2010. № 8. –С. 42–44.
3. Бойко-Гагарін А. Музейний маркетинг: науково-методичне видання. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2016. 67с.
5. Босик З.О., Снігирьова Л.М., Телеуця В.В. Нематеріальна культурна спадщина України: метод. розробка. Київ, 2017. 48 с.
4. Вербицька П., Пасічник Р. Музей як комунікативний та освітній простір: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 229 с.
6. Врятовані. Збережені. Повернені : до 10-річчя Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України / упоряд.: О. В. Юрченко-Микита, І. Д. Четверікова. Київ, 2010. 63 с.
7. Горбик В. О., Денисенко Г. Г. «Звід пам'яток історії та культури України» у дослідженні і охороні культурної спадщини: досвід, проблеми, перспективи / відп. ред. С. Кот. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2012. 192 с.
8. Дацків І.Б. Втрати Україною історико-культурних цінностей під час Другої світової війни: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01. Чернівці, 2011. 24 с.
5. Єрмоласва І. Тенденції використання сучасних технологій у фондовій роботі музею. Військово-історичний меридіан: електронний науковий фаховий журнал. Спецвипуск. URL: <https://vim.gov.ua/pages/ua/archive/>
6. Івакіна І.Ю., Листопад Г.І., Олексюк І.М., Батенко Н.М. Електронний каталог музейних предметів фондової збірки Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника: проблеми укладання та перспективи модернізації. Могилянські читання. 2017. С. 375-379.
9. Каталог культурних цінностей, викрадених з державних музеїв, заповідників, установ та приватних колекцій (1999–2009 рр.) / упоряд.:М. Ю. Шандрук, О. В. Юрченко-Микита; М-во культури і туризму України, Держ. служба контролю за переміщенням культ. цінностей через держ. кордон України. Київ, 2010. 136 с.: іл.
7. Музейна справа на Харківщині : становлення та розвиток : наук.- допом. покажч. / ХНУ ім. В. Н. Каразіна, Центр краєзнавства, ХДНБ ім. В. Г. Короленка ; уклад. : Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик ; наук. ред. : С. М. Куделко, О. Г. Павлова. Х., 2011. 226 с.
8. Норріс Л., Тісдейл Р. Креативність у музейній практиці / пер. з англ. А. Коструби, Г. Кузьо, О. Омельчук, Є. Червоного. Київ : Чередниченко А. М., 2017. 192 с.
9. Петрович В., Рябчикова Ф. Проблеми застосування новітніх технологій в обліку музейних предметів. Острозький краєзнавчий збірник. 2012. Вип. 5. С. 173-177.
10. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / наук. ред. Руденко Л.Г. Київ: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
10. Руденко С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі історико-культурних цінностей : монографія. К.: НАКККІМ, 2012.
11. Шевцов І.П., Фененко А.О. Інформаційна система обліку музейних фондів Харківського історичного музею. «Луньовські читання». Матеріали науково-практичних семінарів (2010–2014 рр.). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. С. 158–164.
12. Щербак Д. Становлення і розвиток музейної педагогіки в Україні // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: збірник наукових праць. К. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2009. Випуск 1. 231 с.

13. Якубовський, В. І. Музеєзнавство : посібник / В. І. Якубовський. 2-ге вид., доповн. і переробл. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2012. 352 с

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Віртуальні екскурсії музеями України. URL: <http://incognita.day.kiev.ua/museums.html>
2. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>
3. Закон України «Про охорону археологічної спадщини» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1626-15#Text>
4. Закон України «Про охорону культурної спадщини». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>
5. Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua>
6. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69#Text
7. Конвенція про охорону підводної культурної спадщини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c52#Text
8. Національний перелік нематеріальної культурної спадщини України. URL: <https://uccs.org.ua/natsionalnyj-reiestr-objektiv/>
9. Національний університет «Києво-Могилянська академія». URL: <http://ukma.kiev.ua>
10. ННБУ ім. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
11. Південна Україна XVIII – XIX ст. Записки науково-дослідної лабораторії дослідження Південної України ЗНУ. URL: <http://www.zsu.zp.ua/pu>
12. Сайт Інституту історичних досліджень Львівського національного ун-ту ім. Івана Франка. URL: www.franko.lviv.ua
13. Сайт Постійного представництва України при ЮНЕСКО URL: <https://unesco.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo>
14. Сайт УТОПІК. URL: <http://pamjatky.org.ua>
15. Довідник про сайти музеїв усього світу. URL: <http://supercook.ru/spr-01-mus.html>
16. Портал «Національний віртуальний музей» (Велика Британія). URL: <http://www.culture24.org.uk/home>
17. Музеї України. <http://www.museum-ukraine.org.ua>
18. Сайт музейної спільноти України та журналу «Музейний простір». URL: <http://prostir.museum.ua>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік у тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Музеєзнавство» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5938>